

Krönika

Svante Folin har studerat de amerikanska universitetens nytugåva av Bergspredikan.

Lagför grisarna!

Margareta Winberg, expert i agrara och egalitära frågor, har lyckats övertyga EU om att Sverige är den självskrivna stamorten för ett europeiskt jämställdhetsinstitut. Även om vi kan känna stolthet över att regeringen prioriterar jämställdhet och diskriminering över alla andra politiska och ekonomiska frågor, är vi långt ifrån världsbäst inom dessa moraliska idrottsgrenar. I jämförelse med USA är vi ett jämoetiskt u-land.

Amerikanska universitet är föredömen. 1995 dekreterade till exempel Amherst-universitetet följande riktlinjer för vad som ska uppfattas som trakasserier:

Verbalt eller fysiskt beteende som en resonabel person med samma karaktäristika som den utsatta individen eller gruppen skulle finna diskriminerande på grund av ras, färg, nationellt eller etniskt ursprung, kön, sexuell orientering, ålder, religion, civilstatus, veteranstatus, handikapp, medborgarskap, kultur, hiv-status, språk, föräldrastatus, politisk sympati eller tro och havandeskapsstatus

För att klara alla dessa blindskär måste man vara en trappstäm-munk med pokertäpp.

Antioch College kräver att studenterna "söker explicit tillstånd för varje steg i den sexuella intimiteten". För att vara på den säkra sidan bör dagens don Juan beledsagas av en advokat försedd med en bandspelare.

Termen *sexual harassment* myntades 1974 i ett mal där en kvinnlig anställd stämde ett universitet. De teoretiska implikationerna analyserades av filosofen Catharine McKinnon i boken

Sexual Harassment of Working Women, 1979

"Ord är handlingar", menade hon, en sexuellt färgad kommentar kan vara jämförbar med fysiskt övervald och under vissa omständigheter med våldtäkt. *Equal Employment Opportunity Commission* utvidgade 1980 definitionen av anstötligt uppträdande till agerande som har avsikten att eller resulterar i "att skapa en hotfull, fientlig eller otrevlig arbetsmiljö".

Kombinationen av ekvivalens mellan ord och handling och fientlig miljö gav de kämpande feministerna ett legalt terrorvapen. Ett förflutet ord, ett obetänksamt yttrande eller oövalkommet galanteri kunde på ett ögonblick leda till en klimatförsämring med kännbara konsekvenser. Krönet på skapelsen är ett domstolsbeslut från 1991 som fastslår att målsägarens subjektiva uppfattning avgör om sexuellt trakasserier förekommit. Alla objektiva brottskriterier har därmed avförts från dagordningen och det är fritt fram för vilken hämndlysten neurotiker eller sexualpolitisk aktivist som helst att slå nollan till polisen.

En lavin av stämningar blev följden: som feministen Andrea Dworkin uttryckte det *We prosecute the pigs*. Många liderliga professorer fick sparken - mindre flagranta syndare dömdes till sensitivitetsträning. Dock kan jämlikhet och sexuella trakasserier hamna på kollisionskurs. I Texas är tvåkonade brottningsmatcher förbjudna (i 24 stater är de tillåtna). Två tonåriga flickbrottare har därför stämt skolmyndigheterna på 10 000 dollar för att de hindrats att delta i mästerskapen. I samt amerikanska anda har skolmyndigheten i sin tur stämt brotterskorna, eftersom blandade matcher skulle kunna innebära att skolan uppmuntrade sexuella trakasserier - pojkar kunde till exempel få erektion.

Sverige är visserligen på väg mot Gynotopia med kriminaliseringen av torskarna, men Margareta skulle säkert få flera inspirerande visioner om hon unnade sig en studieresa till det stora landet i väst.

11 maj 1999
SVANTE FOLIN

Vällust från Söder

Ett tecken för växande gröda, gjutet i betong, får Margareta Rye att studsa. Men det finns mycket att titta på för den som vill ströva genom vårens Stockholm.

Söder är det unga Stockholms plantskola för media och design. På Nytorgets Coffee House finns de allra yngsta med mästerliga men tyvärr opublicerade fotografier i ränslan. De är naturligtvis trendriktigt oskarpa. På det lilla galleriet Agata ställer Anna Lerinder ut fat och krukor i vitt med svarta accenter, mycket raffinerat. Inte minst figurerna i fönstret, mjukt inpackade i tyg: En liten skara minispöken.

Form

Lite mer etablerad är publiken på Designorget i Götgatsbacken. Jag räknar till sex barnvagnar och minst två gravida magar. Här finns de som går på designutbildningar och börjat frilansa. I de många utställningarna trängs mode, smycken, hushållsprylar, bokshop. Conceptet, att utvalda konsthantverkare och designers hyr plats för viss tid, leder till en bedövande brokighet.

Vid Södermalmstorg har Jonas Bohlin nyligen öppnat ett show-room. Hans generösa pallar med stora sittdynor i starka färger trängs med karmstolar i läder och stalrör och kramande kaféstolar. I taket dansar behagfulla lampor i tyllkjolar. Det är minimalistiskt, elegant och raffinerat. Genom den upplagade väggen mot torget har man utsikt mot Gamla stan, Riddarholmen och Kungsholmen.

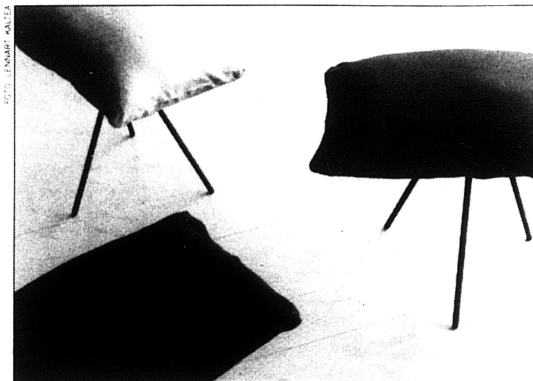
Kändisar och anonyma

Från Söder kan man med 3:ans blåa buss förflytta sig till en helt annan atmosfär: R.O.O.M. på Alströmergatan. En gammal fabriksbyggnad som fått en råsnugg och nybrutal inredning av Thomas Sandell. Moderna museets inredningsarkitekt, 4 000 kvadratmeter möbler, inredningsdetaljer, textilier, glas och keramik av kända designers och mer anonyma.

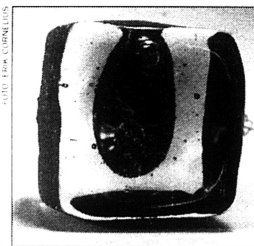
Här hittar man Paul Santhos, sobert formgivna tandborstar med tillhörande tandkrämstuv i vitt och svart, hans tandborstställ för fyra i elegant vägförmat stål (för bara 800 kronor) och ett snarast skulpturalt ställ med tillbehör för manuell rakning.

Lättjan och vällusten av Gustave Courbet, Nationalmuseum.

Stolarna. Jonas Bohlins kulörta sittmöjligheter (ovan) är minimalistiskt eleganta och raffinerade. Sandgjutet glas av Emma Bergström (nedan) finns utställt på Östasiatiska museet.

Östasiatiska museet på Skeppsholmen ställer ut 13 unga elever från Konstfack som inspirerats av mästarkalligrafier från Japan och museets samlingar. Jag fascineras av Towe Norlén's jättetecken för växande gröda som hon gjutit i betong och placerat ut på en gräsmatta. En röd liten pall blir utropstecken, sittplats och balanspunkt. Hoppas någon tillverkare nappar på idén!

En röd liten pall blir utropstecken, sittplats och balanspunkt. Hoppas någon tillverkare nappar på idén!

På Moderna museet visas (till 24 maj) den ryske konstruktivist Alexander Rodtjenko i helfigur. Det första man möter är en rad abstrakta verk vars slutpunkt blev den monokroma triptyken, målad 1921: ren röd färg, ren gul färg, ren blå färg. Rodtjenko lämnade sedan måleriet för att formge livet

i det nya sovjetryska samhället. På utställningen visas hans modell för inredning av en arbetarklubb, futuristiska tekannor, affischer, illustrationer till Majakovskijs kärleksdikter och foton. Rodtjenko blev en föregångare i det experimentella fotot. Hans porträtt av människor, gator och hus föll dock inte stalinisterna i smaken och han hamnade på 1930-talet i utkanten av kulturlivet, trots beklämmande försök att anpassa sig. Så dränks det storartade revolutionära projektet och viljan att föra ut konsten till folket i terror och förtryck.

Revolt på Nationalmuseum

Två revoltörer slutligen: Gustave Courbet från förra seklet och Peter Dahl från vårt eget. På Nationalmuseum (till 30 maj) lyfter man fram Courbet som en konstmarknadens entreprenör, hans sinne för publicitet och förmåga att anpassa sig efter marknaden. Några av hans landskap med jaktmotiv är förtyvlat stendöda medan de tabubrytande erotiska bilderna, till exempel *Lättjan* och *Vällusten* från 1866, är s nsmuella på en lite voyeuristiskt sätt. Men han var också socialist och engagerade sig i Pariskommunen, fängslades när den störtades och flydde sedan till Schweiz. Där avled han 1877, endast 58 år gammal.

Socialist och sensualist

Även Peter Dahl (på Waldemarsudde till den 24 maj) har klivit över tabugränsen, målningen av prinsessan Sibylla med uppdragen kjol togs i beslag 1970 som sedlighetsstrålande. I likhet med Courbet är Peter Dahl socialist, rebell och realist och liksom han är han en folkskildare. Hans rykte som glad sensualist är dock betydligt överdrivet det finns mycket äckel och livsveda i hans bilder. Men Farmors hus lever i ett hemligt ljus och Bellmannmålningarna, framför allt *Stolta stad*, är euforiska. De sena landskapen med stockholmsmotiv. *Utsikt från Aspudden* och *Rangerbangården vid Tomtebodan*, visar hans mångsidighet som målare. Peter Dahl är en oerhört tydlig målare, han laddar sina bilder med känsior och budskap. Dessutom är han otidsenlig, det är antagligen därför han belönas med folkets kärlek.

MARGARETA RYE